Општина Струга

Г1 -ПРОГРАМА ЗА ПОДРШКА НА ЛОКАЛНИОТ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ 2026 ГОДИНА

Врз основа на член 22 став 1 точка 3 и член 36 став 1 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ бр.05/02) и Статутот на Општина Струга), Советот на Општина Струга на седницата одржана на 31.12.2025 година ја донесе следната, ПРОГРАМА ЗА ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ВО ОПШТИНА СТРУГА ЗА 2026 ГОДИНА

1.ВОВЕД

Програмата за поддршка на локалниот економски развој и туризам се подготвува и усвојува врз основа на надлежностите на локалната самоуправа кои произлегуваат од член 33 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ бр.05/02) , Статутот на Општина Струга, препораките на Европската Унија за забрзување на процесот на децентрализација и креирање на буџетите на единиците на локалната самоуправа, согласно начелата за транспарентност и отчетност во демократското општество. **Програмата е изработена во корелација со локалните стратегии за развој-** долгорочните цели и приоритети на општината во областа на локалниот економски развој **и буџетот на на Општина Струга**. При подготовката на Програмата , земени се во предвид обврските кои произлегуваат од националните стратегии како **Национална стратегија за рамномерен регионален развој на Република Северна Македонија 2021-2031**, особено во делот на намалување на регионалните диспаритети и поттикнување на економскиот раст , **Национална стратегија за одржлив развој, Стратегијата за иновации на Република Северна Македонија и Стратегија за мали и средни претпријатија. Дополнително п**рограмата ќе биде усогласена со другите релевантни национални стратегии, како што се Стратегијата за туризам, Стратегијата за земјоделство и рурален развој и актуелните политики и програми на Владата на РСМ, како и користење на достапните фондови и инструменти за финансирање. При креирањето на програмата се внимаваше активностите да бидат родово сензитивни, односно да одговорат подеднакво на потребите и на мажите и на жените. Одделението за ЛЕР во соработка со секторските одделенија за урбанизам, комунални дејности и животна средина, како и одделенијата релевантни за економскиот развој ќе се ангажира на подготовка на апликации и проектна документација за проекти до расположливите извори на финансирање. Фокусот на оваа програма ќе се стави на активности за изнаоѓање на финансиски средства за имплементирање на проекти во насока на подобрување и развојот на локалната економија преку подобрување на општите услови за развој, подобрување на инфраструктурата и заложби за уредување, промоција и создавање на нови атрактивни содржини како и привлекување на инвеститори, изготвување на потребна техничка документација која е неопходна за аплицирање на проектите, содавање на поволности при инвестирање, поддршка на мали и средни претпријатија и ажурирање на информациите за граѓаните и деловната заедница. Реализацијата на оваа Програма ќе обезбеди континуиран одржлив развој на општината и во значителна мера ќе влијае врз подобрување на општинските услуги, како и врз подобрување на квалитетот на живот на локалното население. Процесот на креирање на оваа програма е основан врз непосредното партиципирање на јавните институции, бизнис секторот и здруженијата на граѓани, преку заедничките активности за да се овозможи достигнување на заедничката визија за создавање на услови за одржлив економски развој. Носител на Програмата е Секторот за комунални дејности, локален економски развој, урбанизам и заштита на животната средина кој во соработка и координација со Градоначалникот ја изготви истата и тој ќе биде одговорен за реализацијата на програмските активности.

Воведен дел на Програмата за ЛЕР на Општина Струга

Овој документ ја претставува Програмата за локален економски развој (ЛЕР) на Општина Струга за периодот

2025-2026 година. Програмата ги дефинира **целите, приоритетите и мерките** за поттикнување на економскиот развој на општината, со фокус на клучните сектори.
Програмата се подготвува со цел:

- Да се обезбеди **одржлив и инклузивен економски раст** на општината.
- Да се подобрат **животните услови на граѓаните** преку зголемување на вработеноста и приходите.
- Да се искористат **расположивите ресурси и потенцијали** на општината.
- Да се усогласи локалниот економски развој со **националните стратегии и приоритети**.
- Да се создаде **поволна клима за инвестиции и развој на претприемништвото**.

Програмата за ЛЕР е од клучно значење за развојот на Општина Струга, бидејќи таа претставува **патна мапа** за остварување на економските цели на општината, овозможува **ефикасно искористување на буџетските средства и средствата од национални и донаторски извори, п**ридонесува кон **подигнување на конкурентноста** на општината и ги **мотивира засегнатите страни** да се вклучат во процесот на економски развој.
За да се дефинираат приоритетите и мерките во Програмата за ЛЕР на Општина Струга, земени се во предвид актуелните економски трендови и анализи на национално и глобално ниво. Идентификувани се следните трендови:
1. Глобалните трендови според Светска Банка се идентификувани во дигиталната трансформација е клучна за економскиот раст. Струга треба да инвестира во дигитална инфраструктура и едукација за дигитални вештини. OECD нагласува дека зелените инвестиции се клучни за одржлив развој. Општината треба да ги искористи своите природни ресурси за развој на еко-туризам и обновливи извори на енергија. Од друга страна и покрај одливот на работоспособно население од општината, извештаите на Светска Банка укажуваат на зголемена автоматизација на работните места и потребата да се инвестира во едукација и обуки за вештини кои се отпорни на автоматизација.
2. Национални трендови кои се идентификувани при подготовките на програмата се предвидувањата Министерството за финансии за стабилен економски раст во наредниот период , но треба да се следат и потенцијалните ризици (инфлација, глобална криза). Националната стратегија за рамномерен регионален развој на РСМ се фокусира на намалување на регионалните диспаритети и треба да се искористат можностите за финансиска поддршка од национални програми за регионален развој. Агенцијата за странски инвестиции работи на привлекување на инвестиции во различни сектори а општината треба да се позиционира како атрактивна дестинација за инвестиции.
Од аспект на други специфични анализи кои се спроведени за Општина Струга релевантни се заклучоците дека Струга има голем потенцијал за развој на туризмот, но се соочува со предизвици како што се сезонски карактер на туризмот и потреба од заштита на животната средина (извештај на Министерството за економија). **Мали и средни претпријатија** се клучни за локалната економија, но се соочуваат со проблеми како што се ограничен пристап до финансии, недостаток на квалификувана работна сила и потреба од подобрување на бизнис климата (анализа на Државен завод за статистика). Стапката на невработеност во Струга е над просекот на национално ниво, особено кај младите. Потребно е да се промовираат мерките за стимулирање на вработувањето и развој на човечкиот капитал и олеснување на пристап до нив(извештај на Агенцијата за вработување) . Од друга страна Струга има потреба од подобрување на инфраструктурата, особено во руралните средини. Потребни се инвестиции во патна, комунална и туристичка инфраструктура (анализа на општинските служби).
Струга има потенцијал за економски развој, но се соочува и со бројни предизвици. Програмата за ЛЕР треба да се фокусира на искористување на можностите и на надминување на предизвиците, земајќи ги предвид глобалните и националните трендови.

Актуелни случувања
На **национално ниво** евидентни се економските случувања и политики на Владата насочени кон привлекување странски инвестиции, дигитализација на економијата и зелениот развој. Актуелни се програмите за поддршка на МСП, како и инвестициите во инфраструктура. Новиот Закон за финансиска поддршка на инвестиции нуди поволности за инвеститорите а процесот на пристапување кон ЕУ, отвора нови можности за економска соработка и развој.
Во овие околности Општина Струга има можност за користење на средства од различни фондови за проекти во областа на туризмот, инфраструктурата и заштитата на животната средина. Нејзината поволна географска позиција и природни убавини кои претставуваат предност за развој на туризмот и останатите гранки на економјата.
Основните предизвици за Општина Струга е од една страна **високата невработеност**, особено кај младите а од друга **недостигот на работна сила** во сите сектори (посебно недостаток на квалификувана работна сила)

како и потребата од подобрување на инфраструктурата .
На општинско ниво постојано се актуелни проектите за **изградба на нова инфраструктура** (улици, реконструкција на водовоната мрежа, подобрување на канализацијата и системите за одведување и пречистувањена отпадните води, изградба на шеталишта, велосипедски патеки и др.). Специфични предизвици се проблемите со третман на отпадот и депонијата во близина на градот, одржувањето на чистотата на Охридското Езеро и заштита на животната средина.
На **глобално ниво** евидентни се трендовите за **дигитализација на економијата** и развој на **е-трговија**, **раст на зелената економија** и **обновливите извори на енергија** и **зголемената мобилност на работна сила**.
Сето ова се рефлектира на состојбите во Општина Струга на начин да се истакнува **потребата од прилагодување кон новите технологии и дигиталните вештини**, можност за **привлекување на дигитални номади** и растечките предизвици поврзани **со климатските промени** (на пр. недостаток на вода, пожари).
Од друга страна програмата за ЛЕР е поврзана и со другите програми во општината како што се буџетот на општината, Програмата за уредување на просторот, Социјалните програми и програмите за заштита на животната средина.

Процесот на донесување на Програмата за ЛЕР на Општина Струга се обидува да биде транспарентен, инклузивен и партиципативен, вклучувајќи ги сите релевантни засегнати страни . Во текот на годината постојано се еидентираат барањата, забелешките и разговорите со представници на сите засегнати страни како членовина Советот на Општина Струга, бизнисмени, туристички работници, представници на граѓански организации, представници на локални, регионални и национални институции и агенции. Работниот тим врши анализа на моменталната состојба во општината, идентификувајќи ги силните и слабите страни, можностите и заканите (SWOT анализа).

Исто така во текот на имплементација на годишните програми, учеството на различни форуми, презентации, студии и анализи- а се добиваат мислења и сугестии од граѓаните, бизнис заедницата и другите засегнати страни.
Одделението за ЛЕр е во постојани комуникација со **Комисијата за финансии, буџет и ЛЕР при** Советот на Општина Струга од кои добиват сугестии и повратни мислења за важни проекти кои треба да се имплементираат и даваат предлози за стратегиски инвестиции .
После инкорпорирање на добиените сугестии од комисијата при Советот на општината се вршат измени и дополнувања во Програмата и истата ќе биде усвоена од страна на Советот на Општина Струга.

Цел на Програмата за ЛЕР на Општина Струга:
Генерална цел на програмата е да се поттикне одржлив и инклузивен економски развој на Општина Струга, која ќе обезбеди подобар квалитет на живот за сите граѓаните на општината.
Специфични цели на програмата се :
a. **Зголемување на конкурентноста на локалната економија преку** Подобрување на бизнис климата и привлекување на инвестиции, поддршка на развојот на мали и средни претпријатија (МСП) и промовирање на иновации и дигитализација.
b. **Создавање на нови работни места и намалување на невработеноста преку с**тимулирање на вработувањето, особено на младите и развој на човечкиот капитал преку едукација и обуки.
c. **Подобрување на инфраструктурата преку и**нвестирање во патна, комунална и туристичка инфраструктура и обезбедување на квалитетни јавни услуги.
d. **Одржлив развој и заштита на животната средина со п**ромовирање на зелена економија и обновливи извори на енергија и заштита на природните ресурси и биодиверзитетот.
e. **Зајакнување на социјалната кохезија преку н**амалување на сиромаштијата и поддршка на ранливи групи.

1.Мерки за зголемување на конкурентноста на локалната економија во Општина Струга:

1. Подобрување на бизнис климата и привлекување на инвестиции:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
1.1. Достапност на информации за проекти за започнување на нови или подршка на постојните бизниси- општински веб или социјални мрежи	1 година	Број на новорегистрирани бизниси;	/	Одделение за локален економски развој
1.2. Комуникација со потенцијални инвеститори за инвестициски можности во општината	6 месеци	Број на остварени состаноци;	/	Одделение за локален економски развој
1.3. Организирање на пррзентации и програми од национално ниво за бизнисите во Струга.	Годишно	Број на учесници , број на настани.	/	Одделение за локален економски развој
1.4. Воспоставување на соработка со бизнис инкубатори и акцелератори.	1 година	Број на компании кои користат услуги од инкубатори/акцелератори.	/	Одделение за локален економски развој

2. Поддршка на развојот на МСП:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
2.1. Креирање на програми за финансиска поддршка на МСП (гранти, субвенции, поволни кредити).	Годишно	Број на МСП кои добиле финансиска поддршка; Износ на доделени средства.	/	Одделение за локален економски развој
2.2. Десеминација на обуки за претприемачи	Континуирано	Број на учесници на обуки	/	Одделение за локален економски развој, НВО сектор
2.3. Асистенција на кластерско здружување на МСП.	2 години	Број на состаноци со стопански комори и деловни здруженија	/	Одделение за локален економски развој
2.4. Олеснување на пристапот до информации за јавни набавки.	Континуирано	Број на МСП на кои сме им доставиле информации	-	Одделение за јавни набавки

3. Промовирање на иновации и дигитализација:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
3.1. Поддршка на развојот на стартап компании	Континуирано	Број на поддржани стартап компании;	/	Одделение за локален економски развој
3.2. Подршка на хакатони и натпревари за иновативни идеи.	Годишно	Број на учесници на хакатони; Број на настани.	/	Одделение за локален економски развој
3.3. Промовирање на обуки и едукативни програми за	Континуирано	Број на учесници	/	Одделение за образование, НВО

бизниси				сектор
3.4. Дигитализација на општинските услуги.	2 години	Број на дигитализирани услуги;	Буџет на одд. за ИТ	Одделение за информатички технологии

2.Мерки за создавање на нови работни места и намалување на невработеноста во Општина Струга:

1. Стимулирање на вработувањето, особено на младите:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
1.1. Поддршка на проектот за самовработување и менторство	Континуирано	Број на млади кои започнуваат сопствен бизнис	/	Одделение за локален економски развој, НВО сектор

2. Развој на човечкиот капитал преку едукација и обуки:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
2.1.Промоција и ко-организација на обуки за дефицитарни занимања	Континуирано	Број на настани, број на учесници	/	АВРМ, ЈЗПР
2.4. Соработка со средни училишта за прилагодување на образовните програми кон потребите на пазарот на трудот.	Континуирано	Број на состаноци.	-	Одделение за образование, средни училишта

3.Мерки за подобрување на инфраструктурата во Општина Струга:

1. Инвестирање во патна, комунална и туристичка инфраструктура:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
1.Изработка на основни проекти				**Општина Струга**
1.1Изработка на техничка документација Кеј Црн Дрим	**Март 2026**	**Изработен основен проект со ревизија, одобрение за градба**	**340.000 БРР. 340.000Општина Струга**	**Општина Струга**
1.4 Техничка документација Пречистителна ЛАбуништа		**Лот1.Пречистителна единица -Изработен урбанистички план, основен проект со ревизија, одобрение за градба Лот.2 Собирен колектор за фекални води и пристапен пат - Изработен УП вон населено место, Оп со ревизија, одобрение за градба**	**25.000$УНДП и Кралство Шведска, 1.000.000МКD Мин.ЖС и 300.000МКД буџет**	**Општина Струга и проектни партнери**
1.2Основен проект за Нов пат- влез во Струга за села од источниот дел на општината	**09.2025**	**Изработен основен проект со ревизија, одобрение за градба**	**840.000**	**Општина Струга**
1.3Изработка на тех. документација за Колектор за фекалните води од Биџево, Ливада, Делогожда и Короши. до пречистителна станица	**Дел 31.12.2026 дел 2027**	**Изработен основен проект со ревизија, одобрение за градба**	**200.000**	**Општина Струга и проектни партнери**
2.Изработка на Урбанист. планови				
2.1 Основен проект за Нов пат- влез во Струга за села од источниот дел на општината	**09.2025**	**Изработен урбанистички план, основен проект со ревизија, одобрение за градба**	**300.000**	**Општина Струга**
2.2 Изработка на техничка документација за пречистителни станици Основен проект за Колектор за фекалните води од Биџево, Ливада,Делогожда и Корошишта до пречистителна	**Дел 31.12.2026 дел 2027**	**Изработен урбанистички план, основен проект со ревизија, одобрение за градба**	**150.000**	**Општина Струга и проектни партнери**

станица				
2. Изградба на инфраструктура				
2.2. Изградба на водов. и канализ. мрежа.				
2.2.1 Замена на азбест цементна водоводна мрежа во град Струга	12.2026	Изградена должина на водоводна мрежа	72.000.000МКД Програма за квалитет на води МЖС 10.000.000МКД Општина Струга	Општина Струга, ЈП Водовод и КАнализација
2.2.2. Изградба на примарен колектор с.Радожда- населба Елен КАмен	12.2026	Изградена должина на колекторски систем	23.000.000МКД МЖС Програма за инвестиции во ЖС	Општина Струга, РЈП Колектор
2.3. Инвестирање во туристичка инфраструктура (шеталишта, велосипедски патеки) автокамп Ас-спој река Сатеска		Должина на изградена инфраструктура (1.100м)		ЛЕР
2.4. Подобрување на сообраќајот – изработка на сообраќајна студија за град Струга	12.2026	Ново воспоставени режим на сообраќај	/	Мин за траспорт, Св.банка, Општина Струга

2. Обезбедување на квалитетни јавни услуги:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
2.2. Подобрување на услугите за селект. на отпад - **Поставување на пластикомат во с.Лабуништа**	Континуирано	Количина на собран селектиран отпд	550.000 БРР 550.000МКД буџет	БРР и ЈП

4.Мерки за одржлив развој и заштита на животната средина во Општина Струга:

1. Промовирање на зелена економија и обновливи извори на енергија:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
1.1. Поддршка на инвестиции во обновливи извори на енергија (подготовка документација за фотоволтаици).	Континуирано	Број на објекти со поставени фотоволтаици , моќност инсталирана	200.000	Одделение за ЛЕР и ЕЕ
1.2. Промовирање на енергетска ефикасност (презентација на програми).	Континуирано	Број на настани за презентација на програми	/	Одделение за ЛЕР и ЕЕ

2. Заштита на природните ресурси и биодиверзитетот:

Активност	Временска рамка	Индикатори	Буџет	Носител на активноста
2.1. Спроведување на мерки за заштита на Охридското Езеро (учество во	Континуирано	Број на изработени	/	Одделение за животна средина, одделение за

изработка на Урбанистички план за крајбрежје).		планови		урбавизам , ЛЕР
2.2. Заштита на природно наследство (Проект за прогласување на планината Јабланица за Национален ПАрк)	Континуирано	Број на состаноци	/	Одделение за животна средина, одделение за урбавизам , ЛЕР

Претпоставки и ризици за реализација на Програмата за ЛЕР на Општина Струга:
Претпоставки за успешна реализација на програмата се континуирана поддршка од страна на локалната власт (Советот на Општината и општинската администрација) за имплементација на Програмата, обезбедени о финансиски средства од општинскиот буџет и од национални и меѓународни фондови, воспоставена соработка меѓу општината, и другите релевантни чинители, стабилен економски раст и др..
Како ризици за реализација на програмата се недостатокот на средства од општинскиот буџет, ограничен пристап до национални и меѓународни фондови и отпор од страна на одредени засегнати страни кон спроведување на Програмата.
За да се **минимизираат ризиците** потребно е постојано следење на имплементацијата на Програмата и идентификување на потенцијалните проблеми со цел прилагодување на новите случувања, комуникација со засегнати страни и соработка.

Буџет на програмата :

Буџет 2026	**Вкупно**
F1 Урбанистичко планирање	
425640 Изработка на планови	**450,000МКД**
Нов пат- влез во Струга за села од источниот дел на општината (кон кружен тек Мислешево или Источноколекторска)	300.000
Колектор за фекалните води од Биџево, Ливада,Делогожда и Корошишта до пречистителна станица	150.000
426990 Оперативни (изработка на елаборати)	**200.000МКД**
ГД Проекти за енергетска ефикасност	
Изработка на Техничка документација	**150,000МКД**
Г1 Трансфери	
464990 Учество во проекти	**12.300.000МКД**
Замена на азбест водоводна мрежа	10.000.000
Техничка документација Пречистителна ЛАбуништа	300.000
УНДП - воздух	2.000.000
ЈД Изградба на улица и патишта	
482 Изработка на Техничка документација за патишта и улици	**1.382.000 МКД**
482110 Изработка на техничка документација Кеј Црн Дрим	342.000
482110 Основен проект за Нов пат- влез во Струга за села од источниот дел на општината	840.000
482310 Изработка на техничка документација за пречистителни станици Основен проект за Колектор за фекалните води од Биџево, Ливада,Делогожда и Корошишта до пречистителна станица	200,000
426 Други оперативни расходи	**550.000МКД**
426990Други оперативни расходи Набавка на пластикомат за Лабуништа	550.000
ВКУПНО	**15.032.000МКД**

Вкупно од Буџет на Општина Струга 15.532.000МКД

Сектор: / Sektori: Сектор за туризам, локален економски развој и меѓународна соработка / Sektori për turizëm, zhvillim ekonomik lokal dhe bashkëpunim ndërkombëtar **Urim Hani/ Урим Хани**	**Одделение: / Njësia:** Одделение за локален економски развој / Njësia për zhvillim ekonomik lokal **Vlladislav Zhupan/ Владислав Жупан**	Изготвил:/Përpiloi: Драги Бицески/Dragi Biceski _____ Флора Равмани Flora Ravmani _____